

hele Retsudvikling. Lovene, og netop de Love, der ere bedst affattede, omfatte ikke alle Tilfælde; der er mangfoldige Spørgsmaal, som umuligt kunne berøres; der er mangfoldige tilsyneladende Modsigelser mellem Lovene, som maae løses; der er mangfoldige Huller, som maae udfyldes: da er det, at Domstolene ere paa deres rette Plads. De ligesom give Lovene Liv; ved Afgjørelsen i det enkelte Tilfælde, hvorved Loven med Myndighed fremtræder i Livet, og hvorved Indfyldelse paa den hele Retsstilstand udøves, bliver Domstolenes Virksomhed det nødvendige Supplement til det hele Lovgivningsarbejde.

Naar der nu ikke er fuldkommen Sikkerhed i den Maade, hvorpaa Afgjørelserne fremtræde, naar man tildeels maa famle i Mørke, naar man er ude af Stand til, selv ved den skarpeste Undersøgelse at vide, hvilket Resultat Domstolen virkelig er kommen til, saa er det naturligt, at Retsikkerhed ikke i fuld Udstrækning kan findes i Landet, hverken i criminelle eller i civile Sager. Maafee er det værst i disse sidste, thi i meget omtvistede civile Retsspørgsmaal kan der fremstaae en stor Forvirring, navnlig naar en underordnet Dom er forandret i sine Grunde, uden at være forandret i sit Resultat. Jeg troer derfor, at man maa give de Mænd Ret, der allerede for en Række Aar siden forsøgte at faae dette Forhold ordnet. I de sydfste Stænder er Sagen 2 Gange kommen frem, og, skjøndt man der meget har begrundset de Indstillinger, der bleve gjorte, saa viser det sig dog, at der var en Usikkerhed, man sølte Trang til at fjerne. — Der er imidlertid ingen Forandring skeet siden den Tid, og jeg har derfor troet, at der, aldeles afseet fra de Forhold, der for Tiden kunne findes, var Anledning til, da man ikke kan vente, at den hele Omordning af Retspleien meget hurtigt vil foregaae, nu at foretage denne lille Forandring, som kan faae en temmelig indgribende Betydning. Spørgsmaalet er kun: hvorvidt skal man gaae? Den ene Maade, hvorpaa man kan rette paa de bestaaende Forhold, er den: at tye til hvad jeg vil kalde det engelsk-amerikanske Princip, efter hvilket man gaaer langt videre, end her er foreslaaet. I England, hvor Rævninger dømmes eenstemmigt, dog uden at angive Grunde,

kjender man naturligvis hvert Botum, da der fordres Genstemmighed. Ved Frisindelse eller Fordømmelse i criminelle Sager veed man, hvorledes hver Mand voterer, og i de fleste Tilfælde fjerne Rævningerne sig ikke engang fra Salen, hvori de votere, men de ere dog berettigede til at fjerne sig for at raadslaae hemmeligt, hvorimod deres Afstemning altid bliver offentlig. Hvad angaaer de retslærde Dommere, da afgive de, hvad enten de paa-dømme Sagen i dens Heelhed eller blot anvende Loven, efterat Rævningerne i criminelle Sager have kjendt Skyldig eller Ikke-skyldig, og i civile Sager for eller imod Sagsøgeren, offentlig meget omstændelige Voteringer. Enhver Dommer fremtræder der for hele Befolkningen og affiger offentlig sin Dom med alle de Grunde, hvorpaa han støtter den, og derfor er ofte i indviklede Sager hver enkelt Dommers Afstemning et heelt literairt-juridisk Arbejde. Denne Maade at dømme paa har en ganske overordentlig Betydning for Retsudviklingen i England, og de Afstemninger, der saaledes offentlig afgives, findes i de fleste engelske Værker som det fremtrædende Moment i den literaire Behandling af Retsspørgsmaal. Jeg troer, at dette i et Land, hvor Retsstilstanden er stærkt befæstet, har en overordentlig gavnlig Betydning, men jeg maa erkjende, at jeg har Tvivl, om man kan anvende dette Princip, hvor man ikke i en langt høiere Grad end vi har udviklet hele Retspleien (Grundtvig: Saa!). Ja, jeg skal tillade mig at udvikle dette nærmere. I Norge har man forsøgt at slaae ind paa denne Vej lige siden Loven om Høiesteret blev givet, i 1818, og der har været Forslag paa Forslag om at forandre de Bestemmelser om Høiesterets Voterung, som findes i Loven. Den norske Lov er forskjellig fra den danske Lov om Høiesterets Voterung deri, at i alle Tilfælde, hvor en Afviisning eller Hjemviisning finder Sted, og i alle Criminalsager, hvor der dømmes for forskjellige Forbrydelser, skal der gives Grunde, det vil sige, i Criminalsager skulle Forbrydelserne udtrykkeligt betegnes, og i Afviisnings- og Hjemviisningsager skulle de Grunde angives, hvorpaa Dommen støtter sig. Dermed har det norske Storthing ikke villet stille sig tilfreds. Der er, som sagt, fremkommet det ene Forslag